

Türkmenistanyň Prezidenti Serdar BERDIMUHAMEDOW:

— Durnukly ösüş maksatlaryny ýerine ýetirmek bilen baglylykda, Türkmenistan ulag arabaglanyşygyny çaltlandyrmagyň we bu ugurda täze garaýyşlaryň zerurdygyny ugur alýar.

Esaslandyryjysy — Türkmenistanyň Demir ýol ulaglary ministrligi * Hepdelik gazet № 34 (6320)

HAZAR — DOST-DOGANLYGYŇ DEŇZI

Indi birnäçe ýyldan bäri 12-nji awgust Hazar deňziniň günü hökmünde dünýäde giňden belenilip gelinýär.

Dünýä halklarynyň milli baýramlary bilen bilelikde, Birleşen Milletler Guramasynyň Baş Assambleýasynyň çözgüdi, Kararnamalary, şeýle-de abraýly sebitleýin guramalar tarapyndan ygylan edilişler şular ýaly baýramçylyklaryň, şanly seneleriň many-mazmunyny gurşap alýan belent maksatlar, aýdyň meýilnamalar hakynda gürrüň edileninde, bir hakykaty aýratyn belläp geçmek bolar. Olar gürrüňi edilişler deňiz ýalpakylyklarynda, sebitde ýaşayan halklaryň, döwletleriň, ýurtlaryň bähbitlerine gönükdirilen ynsanperwer maksatnamalary, meýilnamalary özlernide jemleýärler. Ady agzalan baýramçylyklar bolsa, bu maksatnamalar, meýilnamalar boýunça guralýan möhüm çäreler baý bolýar.

Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýylynda belenilip geçilen Hazar deňziniň gününüň önüsyrynda, 4-8-nji awgustda «Awaza» milli syýahatçylyk zolagyny geçirilen BMG-niň Deňze cykalgasy bolmadyk ösüp baryan ýurtlar boýunça

üçünji maslahatynyň geçirilmegi aýratyn möhüm waka öwrüldi. Gahryman Arkadagymyzyň başyny başlamagy, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taysyz tagallalary bilen, Türkmenistan döwletimiz sebit hem-de dünýä möçberli işleri amala aşyran döwlet hökmünde barha giňden adygýar. Türkmenistan babatda alnanda, Hazar deňizi ýurdu-myzyň ähli ulgamlarynyň rowaçlanmagy nukdaýnazaryndan aýratyn ähmiýete eýedir. Ol uly geljegi bolan syýahatçylyk zolagy, şeýle hem sebitiň hem-de dünýä döwletleriniň arasynda söwda-ykdysady, medeni-ynsanperwer hyzmatdaşlyk gatnaşyklaryny ösdürmek babatda giň mümkinçilikleri jemlenen meýdanydyr. Türkmenistan ýurduň çäginde täze demir ýol we awtoulag geçelgelerini gurmak we şol bir wagtda üstaşyr ýükleri hem-de ýolagçylary gatnatmak babatda ulaglaryň görnüşlerini özara utgaşdyrmak bilen, logistika hyzmatlaryny giňden hödürleýär. Şeýle-de

DÖWLETIMIZIŇ BAGTYÝAR GELJEGI

MÄLIM BOLŞY ÝALY, 20-NJI AWGUSTDA TÜRKMEN HALKYNÝŇ MILLI LIDERI, HALK MASLAHATYNÝŇ BAŞLYGY GURBANGULY BERDIMUHAMEDOWYŇ BAŞLYKLYK ETMEGINDE TÜRKMENISTANYŇ HALK MASLAHATYNÝŇ PREZIDIUMYNYŇ MEJLISI GEÇIRILDI. ONUŇ DOWAMYŇDA TÜRKMENISTANYŇ HALK MASLAHATYNÝŇ MEJLISINI HEM-DE ÝURDUMYZYŇ HEMIŞELIK BITARAPLYGYNÝŇ 30 ÝYLKY BAÝRAMYNY ÝOKARY DEREJEDE GEÇIRMEK BOÝUNÇA MESELELERIŇ GIŇ TOPLUMY ARA ALNYP MASLAHATLAŞYLDY. GAHRYMAN ARKADAGYMYZ MEJLISE GATNAŞYJYLARA YÜZLENIP, TÜRKMEN HALKYNÝŇ ASYLKY DÄP-DESSURLARYNYŇ BIRI BOLAN MÖHÜM WEZİPELERI ARA ALYP MASLAHATLAŞMAGYŇ MÜŇLERÇE ÝYL BÄRI HALKYMYZYŇ DURMUŞYŇDA DOWAM EDIP GELÝÄN DEMOKRATİK DÄPLERIŇ BIRIDIGINI, HÄZIRKI TARYHY DÖWÜRDE BU DÄPLERIŇ ÝURDUMYZYŇ ÖSÜŞINIŇ ESASYNA, ILERI TUTULÝAN WEZİPELERI ÇÖZMEKDE JEMGYÝETIŇ HEREKETLENDIRIJI GÜYJÜNE ÖWRÜLENDIGINI BELLEDI.

Hormatly Prezidentimiziň alyp barýan parasatly syýasaty esasynda, Gahryman Arkadagymyz tarapyndan ýurdumyzda başy başlanan medeni-ykdysady, ylym we bilim özgertmeleri barha belent ösüş basgançaklaryna çykyar. Geçen döwrüň dowamynda paýtagtymyzyň we welaýatlarymyzyň çäginde gurlup ulanylmaga berlen durky düýpli täzeleşen senagat, önümçilik desgalary, ylym-bilim, saglygy gorayyş we beýleki medeni-durmuş maksatly binalar aýdylanlaryň aýdyň şahyadydyr.

«Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýyly» diýlip atlandyrylan 2025-nji ýylyň buýsançly şanly wakalarynyň biri hökmünde paýtagtymyzda Halkara senagatçylar we telekeçiler uniwersitetiniň açylyp, onuň ilkinji talyplaryny kabul etmegi ildeşlerimiziň her biriniň buýsançly başyny belent derejelerine ýetirdi diýip aýtmak bolar.

Telekeçilik, halal zähmet we ugurtapyjylyk türkmen halkymyza ata-babalarymyzdan miras bolup gelyan mekdepdur. Bu mekdebiň binýady halallykdan, işiniň mazmuny özara bähbitli hyzmatdaşlyk gatnaşyklaryndan ybaratdyr. Mukaddes Garaşsyzlyk ýyllarynda ýurdumyzda ýe-tişen milli telekeçilerimiz, hyzmatdaş ýurtlaryň abraýly iri kompaniýalary bilen bilelikde türkmen topragymyzyň dürli künjeginde täze-täze binalardyr desgalary, obadyr şäherçeleri gurmak, oba hojalygyny, gaýtadan işleýän senagatda, nebit-gaz we ulag-aragatnaşyk ýaly iri pudaklarda zamanabap täzeçil usullaryny we tärleri ornaşdyrmak, senagatyň pudaklaryny sanly dolandyryş ulgamyňa geçirmek ýaly işlerde uly üstünlikleri gazandylar.

Täze açylan Halkara senagatçylar we telekeçiler uniwersitetiniň professor-mugallymlar düzümi we

ENÄNIŇ WE ÇAGANYŇ HUKUK GORAGLYLYGY

Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe hormatly Prezidentimiziň baştutanlygynynda çagalar aýratyn goldaw bilen gurşalyp, olaryň hemmetaraplaýyn sazlaşykly ösmegi üçin zerur şertler döredilýär. Bu ugurda alnyp barylýan işler ýurdumyzda çagalary diňe bir milli ruhy gymmatlyklar bilen däl-de, eýsem, umumadamzat ruhy gymmatlyklary esasynda terbiýelemäge gönükdirilýändigini aýdyň duýulýar. Ýurdumyzda geçirilýän halkara çaga festivalaryna, intellektual bäsleşiklerine, sport ýaryşlaryna dünýäniň köp ýurtlarynyň çagalarynyň gatnaşmagy ýurdumyzda ýaş nesil babatynda halkara hyzmatdaşlygynyň giň gerime eýe bolýandygyny tassyklaýar.

Şu ýylyň dowamyndaky işleriň we ileri tutýan ugurlaryň konsepsiasynda «Eneligi we çagalygy goldamak, ýaşlaryň hemmetaraplaýyn ösmegi, olaryň ylymda, döredijilikde, sportda öz mümkinçiliklerini ulanyp bilmekleri üçin şertleri döretmek, Türkmenistanyň bu meselelere çemeleşmesi ynsanperwer ugurly düzümler bolan YUNESKO, ÝUNISEF, BMG-niň bosgunlaryň işi baradaky Ýokary komissarynyň müdirligi, Gyzył Haç we Gyzył Ýarymay jemgyýetleriniň halkara federasiýasy we beýleki guramalar bilen hyzmatdaşlygynyň ýollaryny işjeňleşdirmäge, netijeliligini ýokarlandyrmaga esaslanýar. Ynsanperwer meseleleriň çözülmeginde Gurbanguly Berdimuhamedow adyndaky Howandarlyga mätäç çagalara hemäyat bermek boýunça haýyr-sahawat gaznasynyň hem uly ähmiýete eýe bolýandygyny aýratyn möhümdir» diýip belenilip geçilýär.

Munuň özi ösüşiň häzirkiki tapgyrynda dünýä döwletleri we halkara guramalary bilen netijeli, işjeň ykdysady, medeni, ynsanperwer gatnaşyklary we hyzmatdaşlygy barha giňeýändigini aýdyň beýanydyr. Eneleriň we çagalaryň hukugyny, saglygyny goramak,

ýaş nesillere ahlak, demokratik ýörelgeler esasynda terbiýe hem-de bilim bermek maksady bilen halkara guramalary bilen hyzmatdaşlyk yzygiderli alnyp barylýar.

BMG-niň Baş Assambleýasy tarapyndan 1989-njy ýylyň 20-nji noýabrynda «Çaganyň hukuklary hakyndaky» Konwensiýasy kabul edildi. Türkmenistan hem bu Konwensiýa 1994-nji ýylyň sentýabr aýynda goşuldy. Bu Konwensiýa çagalaryň hukuklaryna degişli kanun taýdan berkidilen ilkinji konwensiýa bolup, dünýäniň ähli çagalarynyň adam hukuklarynyň esaslaryny öz içine jemleýär. 2019-njy ýylyň 6-njy dekabrynda Türkmenistanda enäniň, çaganyň we ýetginjekleriň saglygyny gorap saklamak babatda döwlet edaralarynyň, jemgyýetçilik birleşikleriniň halkara guramalary bilen hyzmatdaşlygyny ösdürmek, şeýle hem bu ugurda alnyp barylýan işleri kämilleşdirmek maksady bilen, «Türkmenistanda çaganyň irki ösüşi boýunça 2020 – 2025-nji ýyllar üçin milli strategiýasy» tassyklanyldy. Bu strategiýa laýyklykda, çaganyň irki ösüşi üçin zerur bolan ýokary hilli saglyk hyzmatlaryny, sagdyn iymtleniş,

ÖZARA BÄHBITLI HYZMATDAŞLYK

Birek-birek bilen gatnaşyk saklaýan döwletler, ilkinji nobatda, öz halklarynyň arasyndaky umumylyklardan, özerlerini ýakynlaşdyrýan zatlardan ugur alýarlar. Gojaman Hazaryň kenaryny ýakalap oturan Hazaryäka döwletleriniň halklarynyň arasynda bolsa şol umumylyklara näçe diýseň gabat gelmek bolýar.

Bu döwletleriň arasynda dost-doganlyk gatnaşyklary Gahryman Arkadagymyzyň köpugurly tagallalary netijesinde has-da işjeňleşdi. Häzirki wagtda bu asyly dostluk, oňyn hyzmatdaşlyk ýoly Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň parasatly baştutanlygynda mynasyp dowam etdirilýär.

Mälim bolsy ýaly, ýakynda ýagny iýul aýynyň 16-17-sine türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedowyň Azerbaýjan Respublikasyna amala aşyran sapary gadymdan gelýän dostluga has-da berkidene möhüm ädim boldy. Saparyň barşynda dürli ugurlar bilen birlikde medeni-ynsanperwer hyzmatdaşlygyň möhüm bölegi bolan bilim ulgamyndaky hyzmatdaşlygyň hem üns merkezinde bolandygyny bellemelidir.

Aýdylanlara mysal edip, Azerbaýjan döwletiniň Baku şäherin-

de geçirilýän halkara ylmy-usuly maslahatlara, taslama bäsleşiklerine ýurdumyzyň mekdep okuwçylary, talyplary we mugallymlary gatnaşyp, baýrakly orunlary eýeleýärler. Türkmenistanyň Bilim ministrligi tarapyndan geçirilýän çäreler bolsa Azerbaýjanyň wekilleri işjeň gatnaşýarlar. Şeýlelikde, iki ýurduň arasyndaky bilim ulgamyndaky hyzmatdaşlyk işjeňleşýär. Halkara gatnaşyklar boýunça geljekki hünärmenleri taýýarlamakda hem türkmen-azerbaýjan hyzmatdaşlygy netijeli ýagdaýda ýola goýuldy.

Gahryman Arkadagymyzyň Azerbaýjanyň Milli Mejlisinde geçiren duşuşygynda Türkmenistanyň hem-de Azerbaýjanyň ýaşlarynyň ylym we bilim forumlaryny guramak mümkinçiligine seretmek babatdaky teklibi bu ulgamdaky hyzmatdaşlygy ilerletmegiň täze gözýetimlerini açýar.

Milli Liderimiziň Azerbaýjana üstünlikli amala aşyran nobat-

daky sapary döp bolan dostlukly döwletara gatnaşyklary, özara bähbitli hyzmatdaşlygy iki doganlyk halkyň abadançylygynyň bähbidine mundan beýläk-de ösdürmäge ygrarlydygyny görkezýär. Gahryman Arkadagymyzyň,

Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň Watanymyz, halkymyz üçin edýän taýsyz ta-

gallalary mundan beýläk-de rowaçlyklara beslensin, janlary sag, ömürleri uzak bolsun!

Tuwagköl NURYÝEWA,
Türkmenbaşy şäherindäki ýöriteleşdirilen 10-njy orta mekdebiň mugallymy.

HAZAR – DOST-DOGANLYGYŇ DEŇZI

«1» Hazaryäka döwletler bilen özara hyzmatdaşlykda iş alyp barmak bilen ýükleri, ýolagçylary deňiz ýoly arkaly degişli menziline tiz, ýokary hilli we howpsuz eltmek boýunça işleriň täze usullaryny ornaşdyrýar.

Häzirki wagtda 2003-nji ýylda Hazaryäka döwletleriniň hatarynda gol çeken we 2006-njy ýylyň 12-nji awgustyndan güýje giren Tähran konwensiyasy mynasypbetli her ýylyň 12-nji awgustynda Hazar deňiziniň günü giňden bellenilip geçilýär. Üstasýr ulag mümkinçiliklerini netijeli peýdalanmak bilen bir wagtda Hazaryäka döwletler üçin Hazar deňiziniň türkmen kenary, ýagny «Awaza» milli syýahatçylyk zolagy sebitiň ekologiýa abadançylygyny gorap saklamak, deňiziň bioköpdürlüligini bilelikde öw-

renmek we gorap saklamak babatda hem möhüm gepleşikler meýdanydyr. Türkmenistan dünýä döwletleri, abraýly halkara guramalary bilen üstasýr ulag we energetika diplomatiýalary bilen birlikde ekologiýa diplomatiýasyny üstünlikli alyp barýar.

Biz ýurdumyzy gülläp ösüşler ýoly bilen öňe ynamly alyp barýan, halkymyzy eşretli durmuşda ýaşadýan Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza uzak ömür, jan saglyk, döwletli başlangyçlarynda hemişe üstünlikler arzuw edýäris.

Läle ÖWLÝÄGÜLYÝEWA,
Ýagşygeldi Kakaýew adyndaky Halkara nebit we gaz uniwersitetiniň öwreniji mugallymy.

ENÄNIŇ WE ÇAGANYŇ HUKUK GORAGLYLYGY

«1» mekdebe çenli bilimiň üpjün edilmegi babatda alnyp barylýan işler üstünlikli durmuşa geçirilýär.

Türkmenistanda çagalaryň aýry-aýry toparlary, aýratyn hem maýypplygy bolan çaga Türkmenistanyň Konstitusiyasynda we kanunlarynda berkidilen durmuş-ykdysady, şahsy hukuklarynyň we azatlyklarynyň ählisine eýedir. Maýypplygy bolan çaganyň jemgyýetiniň we döwletiniň durmuşyna mynasyp we doly möçberde gatnaşmaga hukugy bardyr. Türkmenistanyň kanunçylygy maýypplygy bolan çaganyň kemsidilmegini gadagan ed-

ýär we maýypplygy bolan çaganyň beýleki çagalardan deň derejede özüniň beden hem-de ruhy taýdan bütewüligine hormat goýulmagyna hukuklaryny kepillendirýär.

«Çaganyň hukuklarynyň döwlet kepillikleri hakynda» atly agzalan Kanunda maýypplygy bolan çaganyň ýaşyna we kämillek derejesine laýyk gelýän özüne degişli ähli meseleler boýunça beýleki çagalardan bir hatarda öz garaýşyny erkin beýan etmäge, bu hukugyň durmuşa geçirilmegini maýypplygyna hem-de ýaşyna laýyklykda kömek almaga bolan hukugyny üpjün edýär. Şeýle-de maýypplygy bolan ça-

gany durmuş taýdan goldamak we maýypplygy bilen uýgunlaşdyrmak maksady bilen, oňa bilim, saglygy gorayşy we medeniýet edaralarynyň, jemgyýetçilik ulagynyň we başga-da birnäçe zatlaryň elýeter bolmagyny üpjün edýän amatly gurşaw döredilýär, onuň beýleki çagalardan bir hatarda jemgyýetiniň durmuşyna doly, netijeli gatnaşmagyna ýardam berilýär.

Eneliğiň we çagalagyň goralmagyny üpjün etmegiň döwlet kepillikleri, beden we ruhy saglygyna goldaw berilmegi özboluşlydyr. Degişli Kanunlar çaganyň hukuklarynyň, azatlyklarynyň we

kanuny bähbitleriniň goralmagy çygyrnyndaky döwlet syýasatynyň hukuk, durmuş, ykdysady we guramagçylyk esaslaryny kesgitläýär, çaganyň özbaşdak şahsýet hökümündäki hukuk derejesini tas-sykläýär, onuň hemmetaraplaýyn ösmeginiň üpjün edilmegini, on-da belent ahlak sypatlarynyň terbiýelenmegine, onuň taryhy we milli döp-dessurlary, medeni-durmuş gymmatlyklary, şeýle hem jemgyýetde kabul edilen ahlak ýörelgeleri, düzgünleri, kadalary,

jemgyýetçilik we döwlet bähbitlerine hormat goýmagy esasynda watansöýüjilik ruhunda terbiýelenmegine gönükdirilendir.

Umuman, Türkmenistanda enäniň we çaganyň hukuk goraglylygy meseleleri babatynda bir umumy ulgamy döredilen, bu ulgam kabul edilýän kadalaşdyrýjy hukuknamalary arkaly düzgünleşdirilmegi dowam etdirilýär we has-da kämilleşdirilýär. Çünki ösýän we özgeryän türkmen jemgyýetimize laýyklykda esasy we döredilen kadalaşdyrýjy hukuknamalaryň kämilleşdirilip durulmagy jemgyýetçilik gatnaşyklaryny kadalaşdyrmakda esasy zerurlyk bolup durýar.

Aýjeren BATYROWA,
Türkmenistanyň Döwlet, hukuk we demokratiýa institutynyň ylmy işgäri.

TÜRGENLERIMIZE GUWANÝARYS

Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýylynyň her bir günü şatlykly wakalara, şanly senelere beslenýär. Ýakynda erkin göreş boýunça Gyrgyz Respublikasynyň Bişkek şäherinde Aziýanyň çempionaty geçirildi. Oňa Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň Ýol gurluşygy fakultetiniň talyby Döwletgeldi Myradow 86 kilogram agram derejesinde gatnaşyp, baýrakly 2-nji orna mynasyp boldy. Biz gujurly, gaýratly pälwan talybymyzyň bardygyna buýsanýarys, guwanýarys.

Sport diplomatiýasyny we onuň mümkinçiliklerini herekete getirmegiň ýollary Türkmenistanyň Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýylynyň dowamynyň işleriniň, ileri tutýan ugurlarynyň Konsepsiyasynda hem öz beýanyny tapdy. Konsepsiýa laýyklykda, Türkmenistanyň hemişelik Bitaraplygynyň 30 ýyllygyna beslenýän şu ýylda sport ulgamynda gatnaşyklary işjeňleşdirmek boýunça çäreler amala aşyrylýar, halkara sport ýaryşlary guralýar. Şanly ýylda türkmenistanyň türgenleriň gazanýan üstünlikleri barha artýar.

Mälim bolsy ýaly, ýaňy-ýakynda Gazagystan Respublikasynyň Almaty şäherinde sportuň dzyudo görnüşi boýunça Aziýanyň Kubogyny almak üçin çempionat geçirildi. Bu ýaryşda Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň Kompýuter tehnologiýasy we awtomatika fakultetiniň talyplary Kurbanaj Kurbanow 48 kilogram agram derejesinde çykyş edip, 3-nji,

Agajan Agahanow bolsa 81 kilogram agram derejesinde çykyş edip, 2-nji orna mynasyp bolmagy başardylar.

Jemgyýetde sagdyn durmuş ýörelgelerini berkitmegi döwlet syýasatynyň strategik ugurlarynyň biri hökmünde kesgitläň türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyz, Arkadagly Gahryman Serdarymyz sportuň dürli görnüşleri bilen yzygiderli meşgullanyp, ildeşlerimize nusgalyk görlede bolýarlar. Munuň özi türgenlerimizi halkara ýaryşlarynda ýeniş gazanmaga ruhlandyrýar. Olaryň üstünlikleri ýurdumyzda bu ugurda durmuşa geçirilýän çäreleriň netijeli häsiýete eýedigini tassykläýär hem-de Türkmenistanyň halkara sport giňişligindäki abraýyny pugtalandyrýar.

Maksat ORAZOW,
Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň Talyplar sport klubynyň başlygy.

DÖWLETLI BAŞLANGYÇLARA ITERGI

Ýaňy-ýakynda «Awaza» milli syýahatçylyk zolagynda BMG-niň Deňze çykalgasy bolmadyk ösüp barylýan döwletler boýunça üçünji maslahaty ýokary derejede geçirildi. Bu ýokary wekilçilikli forum Türkmenistan bilen BMG-niň arasyndaky hyzmatdaşlygynyň taryhynda-da täze sahapyň açdy.

Berkerar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwründe ýurdumyz ählumumy abadançylygy, durnukly ösüşü üpjün etmegiň bähbidine netijeli gatnaşyklary pugtalandyrmak ugurda çykyş edýär. Birnäçe möhüm ugurlar boýunça öňe sürülýän başlangyçlaryň dünýä jemgyýetçiligi tarapyndan giňden goldanylmagy halkymyzy buýsandyrýar. Hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow Awaza forumynyň barşynda hem döwürüň häzirki meseleleri boýunça ýurdumyzyň garaýyşlaryny beýan etdi we dünýä ähmiýetli başlangyçlary, şol sanda «Geljegiň ählumumy lukmançylygy – raýdaşlyk we hyzmatdaşlyk» başlangyjyny öňe sürdi. Bu teklipe sebit we dünýä möçberinde ösüş üçin zerur bolan wezipeleri, ýagny ynsanyň saglygyny goramakda ýüze çykyan meseleleri çözmäge hem-de bu ugurda uzak möhletleýin geljek üçin hyzmatdaşlygyny täze möhüm ugurlaryny kesgitlemäge gönükdirilendir. Maslahatyň münberinden öňe sürilen bu ynsanperwer başlangyjyň hem iş ýüzünde üstünlikli durmuşa geçiriljekdigine berk ynanyarys.

Hormatly Prezidentimiz maslahatdaky çykyşynda ýurdumyzyň bu ugurda gazanylan tejribäni ähli ýurtlar bilen paýlaşmaga, halkara guramalar bilen hyzmatdaşlygy giňden ýola goýmaga taýýardygyny aýtdy. Gahryman Arkadagymyz hem maslahat mynasypbetli dabaradaky çykyşynda Türkmenistanyň öz mümkinçiliklerini, toplan tejribesini saglygy gorayşyň we lukmançylyk hyzmatlarynyň elýeterliligini üpjün etmek şol sanda ynsanperwer meseleleri çözmek bilen baglanyşykly ileri tutulýan ulgamlarda işjeň ulanyandygyny nygtady. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň aýdýşy ýaly, dünýä pandemiýasy, keselçilikler, epidemiýalar raýdaşlyk we özara goldaw düşünjesiniň dünýä münberinde adamyň saglygyny goramaga hem-de bejergä bolan düýpli hukugy bilen birmeňzeşdigini görkezýär.

Milli Liderimiziň «Döwlet adam üçindir!» diýen sygarýnda we hormatly Prezidentimiziň «Watan diňe halky bilen Watandyr! Döwlet diňe halky bilen döwletdir!» diýen ynsanperwer ýörelgesinden ugur alnyp, bu möhüm durmuş ugurly ulgamyň önünde täze maksatlar hem-de wezipeler goyuldy. Olaryň çäklerinde ilatyň saglygyny bejermäge we dikeltmäge gönükdirilen ägirt uly işler amala aşyrylýar.

Ýurdumyzyň saglygy gorayşy ulgamyň dünýä ünlülerine laýyklykda döwrebaplaşdyrmak, raýatlaryň saglygyny berkitmek, ortaça ömür dowamlylygyny uzaltmak boýunça yzygiderli çäreleri, toplumlaýyn işleri üstünlikli durmuşa geçirýän Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak, il-ýurt bähbitli we umumadamzat ähmiýetli başlangyçlary mundan beýläk-de rowaç bolsun!

Mekan MÄMMETGÜLYÝEW,
Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň Stomatologiýa okuw-öňümçilik merkeziniň çagalalar bölüminiň müdiri.

DÖWLETIMIZIŇ BAGTYÝAR GELJEGI

«1» talyp ýaşlary özara agzybirlikde iş alyp barmak bilen, geçen döwürde agzalan ulgamlarda gazanylan tejribeleri özara utgaşdyrmak, ýurdumyzyň ýagty geljegi üçin täze-täze önümçilik we döredijilik usullaryny oýlap tapmak, işläp taýýarlamak, hödürlemek bilen bagly möhüm wezipeleri durmuşa geçirerler diýip, häzirden uly ynam bilen aýdyp bolar. Täze ýokary okuw mekdebinin düzüminde binagärlik, gurluşygyň tehnika-sy we tehnologiýalary, informatika we hasaplaýyş tehnika-sy, maşyngurluşyk, oba, tokaý we balyk hojalygy, weterinariýa we zootehnika, ykdysadyýet we dolandyryş, hukuk işi ýaly ugurlaryň öz mynasyp ornuny tapmagy aýdylanlara aýdyň şaýatlyk edýän ýagdaýdyr.

Mälim bolsy ýaly, gurluşyk, senagat we önümçilik işleri dürli tehniki we tehnologiýa talaplar bilen birlikde ekologiki talaplary hem göz önünde tutýar. Gurlan binalaryň gurluşyk-önümçilik materiallarynyň, azyk we beýleki harytlaryň, egin-eşikleriniň ekologiki talaplara laýyk bolmagy öndürilýän harytlaryň bazarynyň giň, sarp edijisiniň köp bolmagyna mümkinçilik berýän ýagdaýdyr. Dünýä ünlüleriniň: halkara

standartlarynyň talaplaryna laýyk gelýän önümleriň, hyzmatlaryň öndürilmegi we hödürlemegi döwletiň we ilatyň ykdysady-durmuş şertleriniň yzygiderli gowulandyrylmagy bilen aýrylmaz baglanyşykly talaplardyr.

Ýurdumyzda ylmy, bilimi, ykdysadyýeti we senagaty ösdürmekde dünýä derejeli işleri amala aşyryýan Gahryman Arkadagymyza, Arkadagly Gahryman Serdarymyza jan saglyk, uzak ömür, il-ýurt bähbitli alyp barylýan ähli işlerinde hemişe rowaçlyk arzuw edýäris.

Şirmyrat TEJENOW,
Türkmenistanyň Telekommunikasiýalar we informatika institutynyň mugallymy.

2025-nji ýylyň
23-nji awgusty, şenbe.

PARAHATLYK GELJEGE IŇ MUKADDES MIRASDYR

TÜRKMENIŇ
ýüpek ýoly

3

ABATLANAN LOKOMOTIWLERE AK ÝOL

Taryha ser salanymyzda, Çyn-Maýyndan badalga alan Beýik Ýüpek ýoly dürli ýurtlaryň, sebitleriň çäginde geçip, tä Ýewropa çenli uzapdyr. Ençeme söwdagärlerdir täjirler menzil-menzil söküp, harytşynaslygy ýola goýupdyrlar. Şonuň netijesinde bolsa gatnaşyklar, hyzmatdaşlyklar güýjap has-da jebisleşipdir. Häzirki döwürde döwletara, sebitara, halkara dostlukly gatnaşyklar bähbitli hyzmatdaşlyklaryň gerime eýe bolýar. Türkmenistan bu ugurda dünýä döwletleri bilen uzak möhletleýin, ygrarly hyzmatdaşlyklary alyp barýar. Muňa mysal hökmünde Hytaý Halk Respublikasy bilen köpugurly hyzmatdaşlyklaryň çäklerinde demir ýol pudagy boýunça hem iri göwrümlü, uzak möhletleýin, nusgalyk hyzmatdaşlyk alyp barýlar.

Ozal habar berşimiz ýaly, Hytaý Halk Respublikasynyň «CRRC Ziyang Co., Ltd.» kompaniýasynyň deňişli zawodynda düýpli abatlaýyş işleri geçirilen Türkmenistanyň Demir ýol ulaglary ministrligine deňişli bolan lokomotiwler ýakyn günlerde ýurdumyza gelip gowuşdy.

Düýpli abatlaýyş netijesinde lokomotiwleriň tehniki-tehnologiki enjamlar bilen enjamlaşdyrylan birnäçe bölekleri ýatlamyzyzda olardan:

1. Iki bölekli ýük lokomotiwlerde hereketiň howpsuzlygyny üpjün etmek maksady bilen, wideogözegçilik enjamlary bilen üpjün edilen;

2. Yangyn howpunyň önüni almak maksady bilen, döwrebap duýduryjy enjamlar yerleşdirilen;
3. Lokomotiwleriň dolandyryş kabinasynda enjamlaryň iş görkezijilerini maşinistiniň kömekçisiniň hem gözegçilik etmegi üçin goşmaça abzal ornaşdyrylan;
4. Lokomotiwleriň gijeki hereketiniň bökdemişligini ýola goýup, ygtybarlylygy gazanmak üçin ýagtylandyryş ulgamy güýçlendirilen;
5. Lokomotiwleriň tigr jübüdiň grebini (erňegi) üçin ýaglaýjy enjam ornaşdyrylan;
6. Lokomotiwleriň dizeliniň yangyç ulgamyna barýan howany arassalamak üçin goşmaça enjam birikdirilendir. Lokomotiwleriň döwrebaplaşdy-

rylmagy yzyna tirkelýän ýolagçy wagonlarynda ýolagçylaryň deňişli menzillere rahat we tiz barmagyna uly itergi berer. Yük wagonlarynda bolsa tonlarça ýükleriň tiz wagtda abat, zyýansyz etilmegine uly täsirini ýetirer.

Ýurdumyzyň ulag-kommunikasiýa ulgamynyň, hususan-da, «polat ýol» ady bilen dünýä meşhur demir ýol pudagynyň günsaýyn maddy-enjamlaryny binýadynyň döwrebaplaşdyrmagy we täze innowasiýa enjamlar bilen üpjün edilmegi netijesinde hemmetaraplaýyn hyzmatlaryň uzak möhletleýinligini, ygtybarlylygyny gagamyna barýan howany arassalamak üçin goşmaça enjam birikdirilendir. Häzirki döwürde ähli ugurlar bilen

bir hatarda demir ýol pudagynyň hem döwrebap hyzmaty hödürlemegi üçin ediliş işler uly ähmiýete eýedir. Aýratyn bellemeli ýeri bu özgerişlikler döwletara dost-doganlyk saýasynda amala aşyrylýar. Geljekde hem bu synmaz dostluk, ýakyn syýasy-diplo-

matik, medeni-ynsanperwer we beýleki ugurlar boýunça hyzmatdaşlyklaryň has-da berkäp jebisleşjekdigine berk ynanyarsy.

Gurbanmyrat DURDYÝEW,
«Türkmeniň ýüpek ýoly».

«KIDS EXPO: ÄHLI ZAT ÇAĞALAR ÜÇIN»

Halkara parahatçylyk we ynanyşmak ýylynda ýurdumyz ösüşlerden ösüşlere beslenýär. Diýarymyzda adam saglygy, adamyň we raýatynyň hukuklary, gender

lanmagynyň önüsyrynynda geçirilmegi meýilleşdirilip, ýaňy-ýakynda Türkmenistanyň Söwda-senagat edarasynyň «Kids EXPO: ähli zat çagalar üçin» atly halkara sergi-ýarmarkasy

arasynyda Türkmenistanyň Demir ýol ulaglary ministrliginiň «Demirýolçy» çagalar sagaldyş we dynç alyş merkeziňiň pawiýlony özüne çekijiligi bilen tapawutlandy. Sergi-ýarmarkanyň şy-

dehligi bilen bir hatarda çagalary goramak, olaryň bagtyýar durmuşyny üpjün etmek, wagtlaryny sapaly we peýdaly geçirmekleri, ylmyly-bilimli, innowasiýalardan baş çykmaklary üçin ähli mümkinçilikler döredilendir.

Täze okuw ýylynyň baş-

geçirildi. Onuň çäklerinde milli we daşary ýurtly edara-kärhanalaryň pawiýonlary gurnaldy. Sergi diňe çagalara harytlary hödürlemän, olara köpöwüşginli, şol sanda ýokary hilli hyzmatlary hödürledi. Sergä gatnaşýýarlarda gyzylanma döreden milli pawiýonlaryň

gary «Ähli zat çagalar üçin» hem bolsa ol ähli ýaşdaky adamlara täsiri örän uly bolup, göýä seni çagalyk dünýäsine syyahata cykarýar.

Atamyrat ATAYEW,
«Demirýolçy» çagalar sagaldyş we dynç alyş merkeziňiň direktory.

YÜREK SÖZI

ÝAŞ DEMIRÝOLÇULAR

Berkerar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyşy döwüründe ýurdumyzyň demir ýol pudagy täze ösüşlere eýe bolýar. Hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedowyň taýsyz tagallalary netijesinde täze demir ýol şahalaryny çekmek işine täzeçe öwüşgin, täzeçe badalga berilýär. Yükləri daşamakda önbaşçy orny eýelýän bu ulgamyň hyzmatlaryndan her ýylda ýolagçylaryň millionlarçasý peýdalanýarlar. Daşalyan yerli we üstaşyr ýükleriň göterimi ýylsahyň artýar. Şeýle hem demir ýol pudagynda birnäçe ildeşlerimiz gije-gündiz çalşykda arman-ýadaman zähmet çekýärler.

Türkmenistanyň öz geografik ýagdaýy boýunça ähmiýetli, hususan-da, gadymy Ýüpek ýolunyň çatrygynda yerleşmegi bilen, ony gaýtadan dikeltmekde Demirga-

zyk-Günorta ulag geçelgeleriniň döredilmegi tutuş sebitiň özara bähbitli, ykdysady aragatnaşyklaryny pugtalandyrmaga uly täsirini ýetirýär. Hormatly Prezidentimiziň taýsyz tagallalary bilen Demir ýol ulgamyň has-da kuwwatlanmagy üçin yzygiderli ýolagçy we yük wagonlaryň, lokomotiwleriň satyn alynmagy biz – ýaş demirýolçularda has-da buýsanç döredýär.

Geljekde hormatly Prezidentimiziň ata Watanymyz, halkymyz, hususan-da, biz – ýaşlar üçin edýän aladalaryna jogap edip, netijeli zähmet çekip, ýurdumyzyň ösüşine öz mynasyp goşandymyzy goşarys.

Gülşat HAÝTYMYRADOWA,
«Demirýollary» açyk görnüşli paydarlar jemgyýetiniň 31-nji şahamçasynyň KAI-niň başlygy.

SANLY HYZMATLAR

POÇTA ARAGATNAŞYGY

Tehnologiýanyň we «akyly» serişdeleriň başlanýan şertleri geljekki sanly taslamalaryň göneçiligi bolup hyzmat edýär. Bütindünýä tehnologiýa ösüşiniň häzirki aýratynlyklary poçta ulgamynda hem aýdyň beýany tapdy. Olardan: «Türkmenpoçta» poçta aragatnaşyk kompaniýasy tarapyndan ýurdumyzda poçta aragatnaşyk hyzmatlaryny ýokary derejede amala aşyrmakda, daşary ýurt döwletleriň poçta operatorlary bilen hyzmatdaşlyklary ýola goýmakda Bütindünýä Poçta birleşiginiň düzgünnamalary hem-de talaplary giňden peýdalanylýar.

Bütindünýä Poçta birleşiginiň talaplaryna sanly hyzmatlar yzygiderli girizilip, birleşik tarapyndan işlenip taýýarlanan hem-de poçta ibermelerinde hökmany talaplaryň biri bolan «IPS.post» [International Postal System – halkara poçta ulgamy] we «CDS.post» [Customs Declaration System – gümrük deklarirleme ulgamy] ulgamlary «Türkmenpoçta» poçta aragatnaşyk kompaniýasynda gurnalyp işe goýberildi.

Bu bolsa öz gezeginde halkara poçta ugratmalary ygtybarly we netijeli ihermäge, olary yzarlama, logistika amallaryny awtomatlaşdyrmaga, müşderilere ediliş hyzmatlaryny hillini ýokarlandyrmaga, uly göwrümlü maglumatlary çalt we howpsuz alyş-çalyş etmäge mümkinçilik döredti.

«Türkmenpoçta» PAK-nyň sanly hyzmatlary

«Türkmenpoçta» poçta aragatnaşyk kompaniýasynyň bölümlerinde – aragatnaşyk hyzmatlarynyň ähli görnüşlerine: «ÄlemTV» kart, «KabelTV», «BeletFilm», «Aydym.com» ýaly birnäçe platformalara tölege-

ri amala aşyrmak, demir ýol we howa gatnaw petekleri satyn almak, polisiýanyň ýol gözegçilik gullugynyň töleglerini tölemek, Ýol kart tölegleri, Agyz suw, jemagat hyzmatlary, pudaklaryň jemagat hyzmatlary, ygtyýar-nama tölegleri, ätiýaçlandyryş tölegi, notarius tölegleri, Döwlet söwda gözegçiligi gullugynyň tölegini tölemek hem-de abuna ýazylmak, pul geçirim, poçta ýol-lamalaryny ugratmak, Çaparçylyk hyzmaty, Demir ýol yük ugratmalary ýaly mümkinçilikleri ýola goýuldy.

Aýratyn bellemeli zatlaryň biri – «Türkmenmetbugat» programma üpjünçiliginde Pudaklaryň dolandyryş we beýleki edaralaryň garamagyndaky gazetlerine we žurnallaryna hem-de merkezi gazet-žurnallar we welaýat gazetlerine ýazylmak mümkinçiligi ýola goýlandy.

Bulardan başga-da, «Türkmenpoçta» poçta aragatnaşyk kompaniýasynyň «shop.post.tm» elektron söwda platformasy ýurdumyzda halkyň sarp edýän köpdürli önümlerini öndürjileri-ne harytlaryny yerlemek üçin iş-jen elektron söwda meýdançasý bolup, önüm öndürjileri bilen bir hatarda, satyn alyjylar üçin hem oňyn şertler döredildi.

Innowasion ösüş yoluna düşen ýurdumyzda öňde goýlan wezipeleriň yerine ýetirilme-gini tehniki taýdan üpjün etmek we olaryň gerimine laýyk gelýän infrastrukturany döretmek aragatnaşyk pudagynyň baş maksady bolup durýar.

Almagül GELDIÝEWA,
Türkmenistanyň Aragatnaşyk ministrliginiň hünärmeni, Kärdeşler arkalaşygynyň işjeň agzasý.

WEB-SAYTLARDA ULAG WE ARAGATNAŞYK BARADA

YÜK DAŞAMALARYNYŇ MÖÇBERI ARTÝAR

«Türkmenistanyň Ulag-logistika merkezi» açyk görnüşli paydarlar jemgyýeti ýurdumyzda demir ýol daşamalarynyň operatory hökmünde Türkiýe – Türkmenistan – Gygryzstan ugry boýunça ilkinji konteýner otly gatnawyny gurady. Bu barada «TULM»-niň resmi saýty habar berýär.

«TULM «Ýewropa – Merkezi Aziýa» halkara ulag geçelgesiniň çäklerinde iri göwrümlü multimodal daşamalaryny ösdürmegi dowam edýär. «TULM» 2024-nji ýylyň awgust aýynda Birleşen Milletler Guramasy-nyň ynasanperwer kömegi ýüklenen türk wagonlaryny Etrek menzilinden GDA ýurtlarynyň wagonlaryna ýüklemäge we Gygryzstanyň Oş şäheriniň demir ýol menziline ugratmaga işjeň gatnaşdy.

«Türkmenistanyň Ulag-logistika merkezi» açyk görnüşli paydarlar jemgyýeti 2018-nji ýylyň 31-nji iýulynda Türkmenistanyň Prezidentiniň Kararyna laýyklykda döredildi. Kärhananyň esasy wezipesi ýurduň ulag-logistika ulgamyň ösdürmek, tranzit daşamalarynyň möçberini artdyrmak hem-de tranzit we eksport-import ýükleriniň iherijiden alyja çenli etilmeginde netijeli logistiki çözümleri taýýarlamaýdan ybaratdyr.

Taýýarlan:

Arzygöl DURDYMYRADOWA,
Türkmenistanyň Demir ýol ulaglary ministrliginiň Magtymguly adyndaky ilkinji Ýaşlar guramasynyň uly buhgalteri.

DEMIR ÝOL BOYUNÇA HYZMATDAŞLYK ÖSDÜRILÝÄR

Paýtagtymyzda ýurdumyzyň we Birleşen Arap Emirlikleriniň ýokary derejeli wekilleriniň arasynda ulag pudagynda hyzmatdaşlygy giňeltmek boýunça duşuşyklaryň guralandygyny «Türkmenportal» saýty öz habarynda belläp geçýär.

Türkmenistanyň Ministrler Kabineti-niň Başlygynyň ulag we aragatnaşyk meseleleri boýunça orunbasary Mämmethan Çakyýew BAE-niň Türkmenistandaky Ilçisi Ahmed Alhaý Hamad Hamis Al-Hameli we «Etihad Railway» kompaniýasynyň wekiliýeti bilen duşuşdy. Duşuşykda Türkmenistanyň demir ýol ulaglary ministri Mämmet Akmämmedow hem gatnaşdy.

Gepleşikleriň dowamynda ulag we logistika pudagynda ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygy pugtalandyrmagyň mümkinçilikleri ara alyp maslahatlaşyldy. Taraplar iki ýurduň arasynda ulag baglanyşygyny ösdürmek üçin ikitaraplaýyn gyzylanma döredýän meselelere garap geçdiler.

Taýýarlan:

Ýeniş NURGELDIÝEW,
S. A. Nyýazow adyndaky Türkmen oba hojalyk uniwersitetiniň mugallymy.

GYZYKLANMA BILDIRDILER

Türkmenistanyň DIM-inde daşary işler ministri-niň orunbasary Mähri Bähimowa bilen Birleşen Arap Emirlikleriniň Türkmenistanda-ky Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi Ahmed Alhaý Hamad Hamis Al-Hameli-niň arasynda duşuşyk geçirildi. Bu barada daşary syýasat edarasy habar berýär.

Taraplar ikitaraplaýyn gatnaşyklaryň häzirki ýagdaýyny we mundan beýläk hem ösdürmegiň ýollaryna ara alyp maslahatlaşdylar, şeýle hem yzygiderli dialog dowam etdirmegiň ähmiýetini bellediler. Duşuşygyň ahyyrynda ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygyny has hem giňeltmekde özara gyzylanma bildirildi.

Taýýarlan:

Ejekeyik TAJIÝEWA,
Murgap etrabyndaky 18-nji orta mekdebiň mugallymy.

MASLAHAT EDILDI

Türkmenistanyň DIM-inde Daşary işler ministri-niň orunbasary Ahmet Gurbanow bilen Katar döwletiniň Türkmenistandaky Adatdan daşary we Doly ygtyýarly ilçisi Hamad bin Raşid bin Hamad Al-Azbiniň arasynda duşuşyk geçirildi. Bu barada daşary syýasat edarasy habar berýär.

Duşuşygyň dowamynda taraplar ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygyň möhüm meselelerini, syýasy-diplomatik, söwda-ykdysady we medeni-ynsanperwer gatnaşyklary ösdürmegiň geljegini ara alyp maslahatlaşdylar.

Söhbetdeşler iki ýurduň arasyndaky özara gatnaşyklaryň konstruktiv häsiýetine ýokary baha berdiler we mundan beýläk hem berkitmäge yg-rarlylyklaryny tassykladylar.

Taýýarlan:

Muhammetgulyç HAJIÝEWA,
Türkmenistanyň Döwlet energetika institutynyň mugallymy.

AWAZADA SAGDYNLYK

Türkmenistanyň güzelligine görk goşşan sebitleriň biri hem «Awa-za» milli syýahatçylyk zolagydyr. Balkan welayatynyň Türkmenbaşy şäheriniň golaýynda ýerleşýän bu künjek häzirkî döwürde ýurdumyzyň ykdsadyýetinde we syýahatçylyk pudagynda möhüm orny eýeleýär. Awazanyň ösüşi Milli Liderimiziň başlangyjy bilen 2007-nji ýylda başlap, häzirkî wagtda Hazar deňiziniň kenarynda ýerleşýän bu ajaýyp sebit diňe bir dynç alyş üçin däl, eýsem, sagdyn durmuş ýörelgelerini berkitmekde hem aýratyn orun tutýar. Şahyr Seyidaly Babajew öz setirlerinde:

**Barha artar ýaşayýsa hөwesin,
Göreç jöwherlener, sazlanar sesiň,
Ruhuň göteriler, durlar nepesiň,
Ýaz kenarly Awazamda sagdynlyk**

– diýip bellemegi bilen, dür kenarly bu künjegiň häzirkî wagtda saglygy dikeldiş, sport, ekologik dynç alyş mümkinçilikleri bilen giňden tanalýandygyny nygtamak isleýär. Awazada gurulýan döwrebap sagaldyş merkezleri, şpahanalar, sport desgalary, myhmanhanalar, şpahanalar, seýilgähler, ak-waparklar, «Awaza» Kongressler merkezi we saglyk merkezleri ýurduň raýatlarynyň we daşary ýurtly myhmanlaryň saglygyny dikeltmäge we berkitmäge gönükdirilendir. Bu ýerlerde ýörite lukmançylyk hyzmatlary, fizioterapiýa we mineral suwlardan peýdalanmak mümkinçilikleri döredilýär. Deňiz kenarynda ýöriş, welosiped sürmek, açyk howada sport bilen meşgullanmak ýaly çäreler adamlaryň fiziki taýdan işjeňligini ýokarlandyrýar. Şeýle-de ekologik taýdan arassa howa we tebigy güzellikler psihologik taýdan rahatlygy üpjün edýär. Awazada döredilen ýaşaýş, dynç alyş şertleri ýokary derejededir. Uly howuzlar, sport meýdançalary, döwrebap restoran hyzmatlary bilen birlikde, köp sanly jemgyýetçilik hyzmatlary hem yzygiderli ösdürilýär. Awaza diňe bir dynç alyş däl, eýsem, sagdynlyk merkezi hökmünde hem giňden tanalýar. Bu ýerde ýerleşýän şpahanalar, saglyk merkezleri we bejeriş-sagaldyş hyzmatlary adamlaryň saglygyny dikeltmäge uly goşant goşýar. Awaza şpahanasynda dürli fizioterapiýa, suw bilen bejeriş, mineral wannalar, duzly otaglar we hirurgiasyz bejeriş çäreleri hödürlenýär. Awazanyň arassa howasy, deňiz howasy we topragynyň mikroelementlere baýlygy, saglyk taýdan peýdaly şertleri döredýär.

Türkmenistanyň hökümeti Awaza sebitinde täze sagaldyş we sport merkezleriniň gurluşygyna uly maýa goýumlaryny goýýar. Bu taslamalar raýatlaryň saglygyny goramak we durmuş hillini ýokarlandyrmak maksady bilen amala aşyrylýar. Awazada guralýan açyk howada bedenterbiýe sapaklary, sport ýaryşlary we welosiped ýörişleri ilatyny işjeňligini artdyrýar. Awazada ýerleşýän täze saglyk merkezinde lukmanlar dünýä standartlaryna laýyk enjamlar ulanmak arkaly, lukmançylyk bejerişi we diagnostika bölümlerinde zähmet çekýärler. Netijede, Awaza diňe bir dynç alyş zolagy bolman, eýsem, sagdyn durmuş ýörelgeleriniň hem merkezi hökmünde ösýär. Awaza halkara syýahatçylyk zolagy hökmünde diňe bir Türkmenistanyň raýatlaryna däl, eýsem, daşary ýurtly syýahatçylara hem ýokary hyzmatlary bilen meşhurdyr. Bu sebitde ýerleşýän döwrebap şpahanalar we saglyk merkezleri dünýäniň dürli ýurtlaryndan gelen myhmanlara ýokary hilli dynç alyş mümkinçiliklerini hödürleýär. Deňiz kenarynyň tebigy güzelligi bilen utgaşýan bu hyzmatlar adamlaryň ruhy we fiziki taýdan dynç almagyna giň mümkinçilikleri döredýär.

Bu sebitde amala aşyrylýan işler Türkmenistanyň ilatynyň saglygyny berkidýär hem-de jemgyýetiniň abadçylygyny üpjün edýär. Awaza – bu diňe bir dynç alyş zolagy bolman, eýsem, häzirkî zaman halkara syýahatçylyk merkezi-dir. Türkmenistanyň Prezidentiniň taýsyz tagallalary netijesinde Awazada geçirilýän halkara forumlar we maslahatlar diňe bir syýahatçylygy däl, eýsem, sagdyn durmuş ýörelgelerini giňden wagyz etmekte hem uly ähmiýete eýedir.

Jahan ŞAWELIÝEWA,
Magtymguly adyndaky Türkmen döwlet
uniwersitetiniň mugallymy.

(Başlangyjy gazetimiziň geçen sanynda).

Wamberi dymyp durşuna özüniň töweregi batgalyk bilen gurşalan wenger şäherjiginde geçen aç-hor çagalygyny ýatlady. Ol sülük satyp ölmezödi gazanyardy. Gysyna az-kem ýylynmak üçin ýyrtlyk keltek-çesiniň jübüsine iki sany gyzgyn ýeralma salyp, mekdebe ylgaп gidýäni hakydasyna geldi. Mugallymlar: «Saňa okuw nämäne gerek? Bu eleşan halyňa gassap bol-da ýör-dä» diýip, onuň üstünden gülerdiler.

Ýöne ol erjellik bilen okady. Polda ýatyp turýan-da bolsa, özgelen köwşüni süpürip, özi aýakýalaňaç gezyän-de bolsa, onuň-munuň agzyndan galanyny iýip mydar edýän-de bolsa okady. Barjamly adamlaryň çagalaryna öýde sapak berip gazanyan şaýy-şuýularynyň baryny kitap almaga sarp etdi. Gedäý halyna köpden bäri ýüreginde besläp ýören ýerine – Türkiýä gitdi. Kofehanalarda gadymy Gündogar şahyrlarynyň goşgularyny labyzly okap, zordan ölmezödi gazandy. Gijelerini bolsa ikinji ylmy işlerine sarp etdi. Onuň bu gören hor-harlygyndan graf Desseswfi bihabardy.

Wamberiň özem bu barada dil ýarmady-da, pert jogap gaýtardy:

– Jenap graf, men islendik synaga taýýar.

Wenger Ylymlar akademiýasy Wamberini goldady. Oňa Akademiýanyň kassasyndaky ähli puly – müň florini berdiler. Etmeli ylmy işleriň plany düzüldi.

Hoşlaşyk mahaly Wamberä latynça ýazylan gorag hatyny gowşurdylar. Bu hatda Akademiýa ylma sarpa goýýan adamlaryň ählisinden syýahatça kömek etmeklerini haýş edýärdi. Wamberi minnetdarylyk bildirdi-de, daşaryk çykan badyna öňi bilen ýanly dabaraly haty ýyrtym-ýyrtym etdi, sebäbi bu hat onuň hakyky derwüş dälidigini subut etmäge iň ygtybarly tutaryk boljakdy...

Syýahatçynyň ýanyndaky puly diňe Tährana çenli yetdi. Ol bu ýerde eglenip, wagtyny derwüşler bilen tanyşlyk açmaga, nazar diken tarapyna gijek amatly kerweni agtarmaga sarp etdi. Egni sal-sal geýimli Wamberi kerwensaraýlara aýlanyп, söwda-gärler hem beýleki adamlar bilen gürrüň-deş bolýardy. Hemmelere «millitim türk» diýýärdi. Ýöne onuň beýtmesi ýalňyşdy. Türkler bilen parslar bir dine gulluk edýände bolsalar, özara duşman bolan aýry sektalara degişlidiler. Şonuň üçinem, parslar Wamberini ýahsy hem gödek sögünç bilen garşylaýardylar. Käte bolsa gyzyl ýumruга girmegini bäri ýanyndan gaýdýardylar.

Tanalmaz ýaly lybasa giren alym her hili ýagdaýdan çykalka tapýardy. Üstüne howp abanyberdigi ol duran ýerinde kirşeniň üstüne çökiýärdi-de, mukaddes Gurhanyň haýsam bolsa bir süresini hiç hili kemini goýman labyzly okap başlaýardy. Şunuň ýaly ýagdaýda her zada garaşajmaly yňdarma dindarlar:

– Munuň «çöregi bitin» ekeni. Dura-bara dogry yola gelmegi mümkin – diýip, hünür-deşiп dargaýardylar...

Yüze çykýan şu hili tötänlkler Wamberä öz töwekgel syýahatynda örän seresaply bolmalýdygyny ýatlady. Sebäbi ol gije bolsun, gündiz bolsun, özüne şübheли garaýan ençeme gözleriň nyşanasady. Islendik owunjak säwlik onuň başyna yetip biljekdi.

Arminiý Wamberiniň öýüne gaýdýan ýoly Owganystanyň Andhoý, Hyrat şäherleriniň üsti bilen Eýranyň gadymy şäheri Maşat (Meşhed) bolupdyr, Maşatdan Tährana gelipdir. Bu ýerde ony türkler, eýranlylar, ruslar şowhunly garşylapdyrlar. Hatda Eýrandaky rus ilçisi ony Russiýa, Peterburga barmagy we ylmy işlerini şol ýerde çap etmäge we rus ylmy jemgyýetçiliginiň öňünde çykyş etmegi sorap-

ÖMRI ÝOLDA, SÖZI ILDE

dyr. Emma gaýduwsyz, gaýratly Arminiý Wamberi öýüne howlугupdyr. Ol ýene-de Tähran, Ysphan we Şiraz şäherlerinde hem syýahatda bolup, gelen yzy bilen Türkiýäniň Gara deňizi kenaryndaky Trabzon şäherine baryп, suwüsti bilen Stambula gelip, ol ýerden hem özüniň Watanyna – Wengriýanyň Peşt şäherine 1864-nji ýylyň martynda sag-aman gaýdyp gelipdir. Öz ýurdunda ony beýle şowhunly garşylamandyrlar. Şeýle-de bolsa bu edermen, gaýduwsyz, gaýratly syýahatçy alym Awstro-Wengriýanyň imperatory Frans Iosif tarapyndan Budapest uniwersitetiniň professory adyny alyп, 1865-nji ýyldan 1905-nji ýyla çenli 40 ýylyň dowamynda bu ýokary okuw mekdebinde özüniň ylmy işlerini jemläp, talyplara gündogar dillerinden sapak beripdir. Wamberi soň beýleki derwüşler bilen bilelikde Hywa hanynyň huzurynda bolupdyr.

Ol her şäheriň hökümdaryna özi, ýagny Türkiýeden gelyän derwüş barada bada-bat habar beriliändigini bilýärdi. Özüne bolan şübheли ýalana çykarmagyň iň gowy usulyny islendik howp-hatardan heder etmän, gaýta üstüne barmakdygyna Wamberi gowy düşüňärdi. Ol şu pikire eýerip, kim çagyrsa, irinmän barýardy.

Han ondan bu kyn syýahata baş goşmagynyň sebäbini sorady.

Wamberi bu syýahatyny derwüşler sektasynyň baştutany bolan piriň özüne jeza bermek üçin tapan zady hökmünde ýarpy-ýalta düşündirdi-de, uludan demini aldy. Soňam gülküsine basalyk berip, sözünüň üstüni yetirdi:

– Men kän muşakgatlary başdan geçir-dim. Ýöne siziň nurana nazaryňyza gözüm düşeni üçin ol ejirlere ökünemok-da, gaýta özümi bagtyýar saýýan...

Bu sözler gulagyna ýaran han Wamberä ýigrimi teňne bilen bir gowy eşek peşgeş berdi. Ol hoşal bolup, bir aýdan soň ýene adamsy azalan kerwen Buhara tarap ýola düşdi. Ýene-de çägelik başlandy.

«Kerwen, esasan, agşamnyň salkynynda hem gije ýol ýöreyärdi. Depede ýaldyraşýan ýyldyzlar Wamberä göz gyrýardy». Ürgün çägeligiň geçmesi iň kyn mezelleri başlanypdy. Ol ýere «Adam gylan» diýilýärdi. Bu çägelige girilmeziniň ön ýanynda kim daşda, kim täykada pal atýardy. Yrym etmek diýilýän zat ýadam bolsa, Wamberiniň pala gyzyklanyp seredişi beýlekileriňkinden birjik-de pes däl-di. Ol: «Hakyky derwüş boldum-ow» diýip, öz ýanyndan pikir öwürip güldi.

Bu çägelik ömrüniň bütün dowamynda onuň ýadyndan çykmany. Suw gün-günden azalýardy. Yssynyň derdinden kelläh ýarylyп gelyärdi. Diilini agzynda çişip, garalyp ugramagy Wamberini gaty gorkuzdy. Günortadan ägirt uly çal bulut süýşüp gelyärdi. Muny gören düýeler bagyryсыp ugradylar. Soňam döşlerini yere berdi-

ler-de, boýunlaryny süýndürip, kellelerini gizlediler. Bu gelen aýylgaң çöl harasady dünýäni gapysdyryp, kerweniň depesinde oýun turuzypdy. Düýelerem, adamlaram iki barmak galyňlykdaky çäge gatlagynyň astynda galypdy. Gyzgyn çägäniň her zire-si tenine edil uңgun ýaly ýapсыýardy.

Şäher derwezesinden girip barýan Wamberi diýseň tolgunýardy. Onuň syýahatynyň maksady hasyl bolupdy. Ýöne essay howp-hatar entek öndedi.

Buhara bazarynda mähelläniň gowry dik asmana göterilýärdi. Bu ýerde Hindistan-dan, Hytaýdan gelen söwdagärlere-de duşmak bolýardy. Wamberi ähli zada diýseň ünsli nazar salýardy.

Ýakyp-yandyryp baryan jöwza-da oňa onçakly täsir edenokdy. Sebäbi mezelliler yzda galdygça, Watan barha ýakynlaşýardy. Onuň bu şatlygy salgym ýaly aldawçy bolup çykdy. Şol gijeleriň birinde onuň ejirli ýoly tas hemişelik üzülpidi.

Kerwen haýsdyr bir harabalygyň ýanynda gijäni geçirmek üçin düşledi. Lüti çykan alym hüşgärligi ýatdan çykaryп, süňhüne gündiziň yssysy siňen ýaryм ýykыk diwaryň ýanynda süýndi.

Ol gijäniň bir wagty aýagynyň alyп barýan agyrsyyna oýandy. Göýä onuň aýagyna yüzlerçe zäherli iňne sanjylan ýalydy. Wamberi agyra çyдаp bilmän gygyrdy. Onuň sesine golaý bir ýerde ýatan garry türkmen ylgaп geldi.

– Biçäre hajy – diýip, ol başyny ýaýkady. – Seni içýan çakypdyr. Oлар bu nälet siňen ýerlerde, has beterem, sartanyň (awgust aýy) häzirkî yssy günlerinde aýratyn zäherli bolyrlar.

Garry içşen aýagy ýүp bilen mäkäm daňdy-da, ýaranly zäherini sormaga durdy. Ol ýadansoň, başga bir rehimdar derwüş bu işi dowam etdirdi. Ýarany iki sargy bilen daňansoňlar garry köp manyly pelsepe otardy: – Allanyň haýsyny halany irden belli bolar: sen ya-ha derdiňden dynarsyň ýa-da dünýäh abzabyndan...

Wamberi ertire çenli gyzdyryp, iki ýana urnup geçirdi. Mahal-mahal agyra çыdamан gygyrýardy. Agyry barha beterläp, бүdün bedeni oda gabsалан ýalydy. Derdi çыdardan çökder bolansoň, Wamberi kellesini gütle-dip ýere urýardy. Ýoldaşlary ony agaja daňdylar. Wamberi esli wagtlap huşundan gitdi. Ol özüne gelende Gün nayza boýy galpdy. Bedeninde ysgyn-mýdar galmadygam bolsa, essay zat – ol diridi.

– Sen, hakykatdanam, keramatly adam, hajy – diýip, garry türkmen hormat goýulylyk bilen seslendi. – Gördüňmi, Alla saňa rehimi etdi?

Wamberi diri galanyна begenjine, hat-da italyan ariýalaryna hiňlenmäge başlady. Nätanys, ýakymly dile gulak asan ýoldaşlary hajy Reşidiň paýhasyna hem keramatyna haýran galdylar.

Wamberi Hyratda syýahatda geçiren se-

kiz aýynyň içinde ikinji ýola hökümdar Ýakup hanyň köşк sazandalarynyň Wena wal-syny çalsyny diňledi. Dünýäni unudyp, gulak asyp durka ylgaп gelen bir ofiser ony köşге asyp gitdi. Wamberi otaga girende Ýakup han şeýle diýdi:

– Alladan ant içýän, sen derwüş däl-de, geýmini üýtgeden pereñli.

– Yok – diýip, Wamberi terse tutdy. – Ýolumy dowam eder ýaly gowusy maňa sadaka beriň!

Ýakup han oňa üns bilen nazar saldy-da: – Ýagсы – diýdi. – Bar, Alla ýaryň bolsun!

Wamberi soň özüni Ýakup hanyň nä-dip tanany barada kän kelle döwse-de, hiç anyklap bilmedi. Ol bu wakany öz sergez-dançylyklary baradaky kitabыnda beýan edýär. Şondan birnäçe ýyl geçensoň, Ýakup hanyňkyda bolan başga bir syýahatçy oňa wakany ýatladyп:

– Siz hajy Reşidiň derwüş dälidigini nädip aňdýňyz? – diýip sorapdyr.

– Men penjireden seredip otyrkam, onuň saza goşup aýagyny hereketlendirýäni gördüm. Gündogarda beýle edilenok – diýip, Ýakup han jogap beripdir...

Şunuň ýaly owunjak zadam Wamberiniň başyna ýetmek üçin yeterlikdi. Ýöne ol aman-esen öz yurduna dolanyp baryп, öz başdan geçiren zatlaryny birnäçe kitapda beýan edipdir.

Wenger syýahatçy alymy Arminiý Wamberiniň türkmen topragynda bolup, onuň edebi mirasyny, folkloryny, dāp-dessuryны, aýratyn hem akyldar atamyz Magtymguly Pyragynyň gymmatly edebi mirasyny öwrenmekde bize gymmatly maglumatlar go-yup gitmegi aýratyn bellärlilikdir.

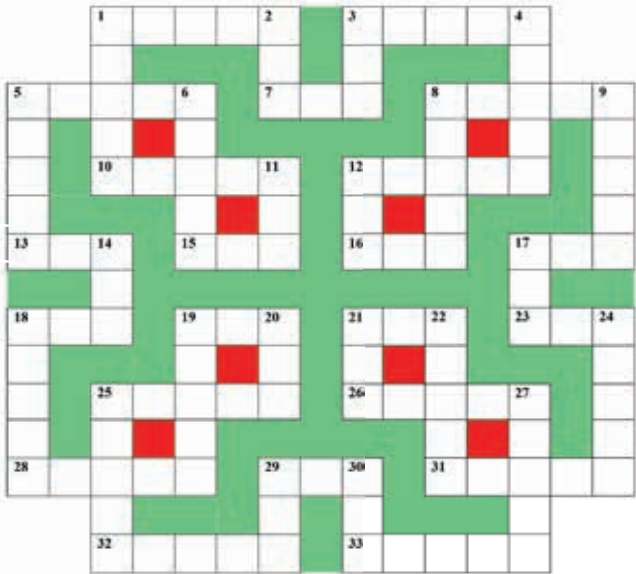
Orta Aziya eden syýahatynyň jemleri bo-yunça Arminiý Wamberi 20-den köprāk ki-tap ýazypdyr we bu halklaryň edebi mirasy barada, dāp-dessurlary, folklor, dilleri ba-rada gymmatly maglumatlary gelejekki ne-sillere galdyrypdyr. Orta Aziya halklarynyň, şol sanda türkmen halkynyň edebi mirasyny öwrenmekde uly işleri bitiren, ylmy gahry-mançylygy, gaýduwsyzlygy, edermenligi, maksada okgunlylygynyň ajaýyp nusgasyny görkezen wenger alymy, syýahatçy, günde-gary öwreniji Arminiý Wamberi 1913-nji yy-lyň 15-nji sentýabrynda Budapest şäherinde 82 ýaşыnda aradan çykar.

Arminiý Wamberiniň syýahaty geogra-fiýanyň taryhynda iň täsin hem töwekgel syýahat hökmünde hemişelik galdy. Wam-beriniň näbelli döwürdeşi bu ajaýyp wenger syýahatçysynyň ýagygärligine bagyşlanan gynaңç ýazgysynda şu sözleri ýazmak bilen, örän jaýdar belläpdir: «Onuň ömri ertekä meňzeşdi...».

Asýrgeldi JUMAYEW,
Magtymguly adyndaky Türkmen
döwlet uniwersitetiniň Raýat hukugy
kafedrasynyň dosenti, ýuridiki
ylmlarynyň kandidaty.

Hany oýlan, pikirlen!

KROSSWORD

DIKLIGINE: 1. Patşanyň we hanlaryň köşgündäki ýokary wezipeli adam. 2. «Hatarda ... bolsa, yük yerde galmaz». (Nakyl). 3. ...-baýram. 4. Duşman, keseki, ýat. 5. Owganystanda bir welayat. 6. Üstün-de kitap goýup okamaga hyzmat edýän açylyп-ýapylyan ganat şekilli tagta. 8. Stoluň ownuk zatlar salynýan çekeri. 9. Beýik Moğollar döwletiniň patşalarynyň biri. 11. Jübüt däl. 12. Nahar bişirilýän tegelek ýalpak gap. 14. Çaga kürtekçesiniň arkasyna dakylýan uýy düwme şelpeli, gyzyl çäýylan bezeg şaýy. 17. Şanyň başyna geýýän bezegli başgaby. 18. Işlenip taýýarlanan pagta süýümi. 19. Gurluşyk materialy. 20. Köplük goşulmasy. 21. Öýüň şol bir derejede ýerleşýän otaglarynyň hatary, mertebe. 22. Finlandiýanyň öýjükli telefonlary öndürýän meşhur firmasy. 24. Uly terezi. 25. Suw akdýrylýan ýapлары ot-çöplerden köpçülikleýin arassaçylyk işi, ýowar. 27. Gawunyň görnüşi. 29. Çeýe şahaly agaç, söwüt. 30. Italiýanyň paýtagty.

Gazetimizin № 31 sanynda çykan crosswordyň jogaplary.

DIKLIGINE: 1. Gala. 2. Iýun. 3. Emir. 4. Änew. 5. Emläk. 7. Almaz. 10. Dert. 12. Egeý. 13. Maýa. 15. Palaw. 16. Şeker. 20. Algebra. 21. Karamel. 22. Platina. 24. Kamboja. 26. Mekan. 27. Miras. 29. Laý. 35. Seçek. 36. Ýaran. 41. Nagt. 42. Kito. 44. Mega. 45. Dunay. 47. Takwa. 50. Hapa. 51. Dawa. 52. Kair. 53. Eset.

KESELIGINE: 6. Alyumin. 8. Amal. 9. Esli. 11. Ner. 14. Telär. 17. Gahar. 18. Şaşenem. 19. Hata. 23. Saka. 25. Galam. 27. Merili. 28. Agyl. 30. Wezir. 31. Dürme. 32. Azal. 33. Atda. 34. Abaý. 35. Saray. 37. Neon. 38. Yegen. 39. Sahna. 40. Gant. 43. Omar. 46. Perizat. 48. Ogşuk. 49. Lakga. 51. Dok. 54. Wada. 55. Suwa. 56. Pöwrize.

Esaslandyryjysy —
Türkmenistanyň
Demir ýol ulaglary ministrligi

BIZIŇ SALGYMYZ:
744007, Aşgabat şäheri,
Arçabil şaýoly, 162.
Web-saýt: tyj-news.gov.tm
E-mail: tyj-news@sanly.tm
Tel: (+99312) 94-27-68

Gazetiň
asyl nusgasy
«Türkmeniň ýüpek ýoly»
gazetiniň redaksiýasynda
taýýarlanylýdy

Gazet Türkmenistanyň
Metbugat merkezinde ofset
usulynda çap edildi. Ölçeги - A2.
Мöçberi - 4 sahypa. Indeksі - 69424.
A-116971. Nusgasy 15102 sany.
Bahasy 1 manat 50 teňne.

Baş redaktoryň w.w. ýe.ýe
Ogulkeýik PAŞŞYÝEWA

Gazet 1936-njy ýyldan bäri neşir edilýär.

Gazetiň çap edilişiniň hilline Türkmenistanyň Metbugat merkezi jogap berýär. Telefony: 39-95-36.